

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ เรื่องสภาพและความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูล ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามอาชีพ วุฒิการศึกษา รายได้ของครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจ
3. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามอาชีพ วุฒิการศึกษา รายได้ของครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจ

สมมติฐานในการวิจัย

1. สภาพในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอาชีพ วุฒิการศึกษา รายได้ของครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจ
2. ความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอาชีพ วุฒิการศึกษา รายได้ของครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2549 จำนวน 654 คน ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 248 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งและเก็บแบบสอบถามจำนวน 248 ฉบับ ที่ให้กับครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนจำนวน 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบเอฟ (F - test)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพและความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ นำเสนอดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ สภาพในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ สรุปได้ดังนี้

ด้านการให้บริการชุมชน พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีรายชื่อโรงเรียนให้บริการข้อมูล ข่าวสาร วิชาการ ความรู้แก่ชุมชน เป็นรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนจัดการแสดงช่วยเหลือในงานของชุมชน เช่นดนตรี, นาฏศิลป์ ส่วนด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีรายชื่อชุมชนให้การช่วยเหลือโรงเรียนด้านแรงงาน เป็นรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ชุมชนให้การช่วยเหลือโรงเรียนด้านวิชาการ ในขณะที่ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ พบว่า ค่าเฉลี่ยใน

ภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีรายชื่อนักเรียนไปร่วมแสดงกิจกรรมในงานของชุมชน เป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ส่วนด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีรายชื่อบรมสัมมนา โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่คณะกรรมการฯ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาโรงเรียน เป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ คณะกรรมการฯ ร่วมโครงการแสวงหาการให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ อุปกรณ์ วิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ในขณะที่ด้านการจัดตั้งกลุ่มชมรม สมาคม หรือมูลนิธิ พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีรายข้อเชิญกลุ่มบุคคล ชมรม สมาคม มูลนิธิต่างๆ มาร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับชมรม สมาคม มูลนิธิ กลุ่มบุคคลที่โรงเรียนสนับสนุน นอกจากนี้ยังพบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีรายข้อจัดทำแผนประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ล่วงหน้า เป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน เมื่อพิจารณาถึงผลการวิเคราะห์ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ เป็นรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม หรือมูลนิธิ และอันดับที่สามคือ ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ตามลำดับ ส่วนรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการให้บริการชุมชน

1.2 ผลการวิเคราะห์ ความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ สรุปได้ดังนี้

ด้านการให้บริการชุมชน พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีรายข้อโรงเรียนให้ชุมชนได้เยี่ยมชมอาคารสถานที่ และวัสดุ อุปกรณ์ เป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนให้ชุมชนได้ใช้บริการห้องสมุด และสนามกีฬาของโรงเรียน ส่วนด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีรายข้อชุมชนให้การช่วยเหลือโรงเรียนด้านแรงงาน เป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ชุมชนช่วยสอดส่องทางด้านรักษาความปลอดภัยให้แก่โรงเรียน ในขณะที่ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีรายชื่อนักเรียนไปร่วมแสดงกิจกรรมในงานของชุมชน เป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และหน่วยงาน อื่นๆ ส่วนด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีรายข้อดำเนินการสรรหา และแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบของทางราชการ เป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดอบรมสัมมนา โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่คณะกรรมการฯ เพื่อ

เป็นแนวทางการพัฒนาโรงเรียน ในขณะที่ด้านการจัดตั้งกลุ่มชมรม สมาคม หรือมูลนิธิ พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีรายชื่อเชิญกลุ่มบุคคล ชมรม สมาคม มูลนิธิต่างๆ มาร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เป็นรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดทำระบบข้อมูล เกี่ยวกับชมรม สมาคม มูลนิธิ กลุ่มบุคคลที่โรงเรียน สนับสนุน นอกจากนี้ยังพบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีรายชื่อจัดดนตรี นาฏศิลป์ การแสดงนักเรียน เข้าร่วมงานประเพณีต่างๆ ในชุมชน เป็นรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ส่งเสริมให้คณะครูเยี่ยมผู้ปกครอง นักเรียนและบุคคลสำคัญในท้องถิ่น เมื่อพิจารณาถึงผลการวิเคราะห์ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม หรือมูลนิธิ และ อันดับที่สามคือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ตามลำดับ ส่วนรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพและความคาดหวัง ในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามอาชีพ วุฒิการศึกษา รายได้ของครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจ นำเสนอดังนี้

การเปรียบเทียบสภาพในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามอาชีพ วุฒิการศึกษา รายได้ของครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจ ในรายด้านและภาพรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า เป็นสภาพที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ในขณะที่การเปรียบเทียบความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามอาชีพ วุฒิการศึกษา รายได้ของครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจ พบว่า เมื่อจำแนกตามอาชีพ ในภาพรวม เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 แต่เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการชุมชน และด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในรายคู่ เฉพาะรายด้านที่มีค่า นัยสำคัญทางสถิติที่แตกต่างกัน พบว่า ด้านการให้บริการชุมชน มี 3 รายคู่ ที่เป็นความคาดหวัง ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพรับราชการกับกลุ่ม ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย กลุ่มผู้ประกอบอาชีพค้าขายกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ และ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพค้าขายกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ (พระภิกษุ) ในขณะที่ด้านการ ประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่า มี 5 รายคู่ที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพรับราชการกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพค้าขาย กลุ่ม ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพค้าขาย กลุ่มผู้ประกอบอาชีพค้าขายกับ

กลุ่มผู้ประกอบอาชีพรับจ้าง กลุ่มผู้ประกอบอาชีพค้าขายกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ และ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพค้าขายกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ (พระภิกษุ) เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า มี 3 รายการที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพรับราชการกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพค้าขาย กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพค้าขาย และกลุ่มผู้ประกอบอาชีพค้าขายกับกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ (พระภิกษุ) เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ในภาพรวม เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 แต่เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการชุมชน เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงรายด้านเดียว ส่วนด้านอื่น ๆ เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายการ ในรายด้านที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่แตกต่างกัน พบว่า ด้านการให้บริการชุมชน มี 2 รายการที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีกับกลุ่มผู้มีการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และ กลุ่มผู้มีการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่ากับกลุ่มผู้มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน พบว่า มี 2 รายการที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีกับกลุ่มผู้มีการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และ กลุ่มผู้มีการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่ากับกลุ่มผู้มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ในขณะที่ยังพบว่า ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 2 รายการที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีกับกลุ่มผู้มีการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และ กลุ่มผู้มีการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่ากับกลุ่มผู้มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี นอกจากนี้ยังพบว่า ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 2 รายการที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีกับกลุ่มผู้มีการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และ กลุ่มผู้มีการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่ากับกลุ่มผู้มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม หรือมูลนิธิ พบว่า มี 2 รายการ เช่นกันที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีกับกลุ่มผู้มีการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และกลุ่มผู้มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีกับกลุ่มผู้มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ในขณะที่ยังพบว่า มี 2 รายการ อีกเช่นกัน ที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีกับกลุ่มผู้มีการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และ กลุ่มผู้มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีกับกลุ่มผู้มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า มีเพียง 1 รายการที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้มีการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีกับกลุ่มผู้มีการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เมื่อจำแนกตามรายได้ของครอบครัวพบว่า ในภาพรวม และในรายด้าน

ทุกด้าน เป็นความคาดหวังที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 แต่เมื่อจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ พบว่า ในภาพรวม เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการชุมชน เป็นความคาดหวังที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพียงรายด้านเดียว ส่วนด้านอื่นๆ เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่เฉพาะในรายด้านที่มีค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่แตกต่างกัน พบว่า ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน มี 2 รายคู่ ที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำกับกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำกับกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ พบว่า มี 2 รายคู่ที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำกับกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง และ กลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางกับกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง ในขณะที่ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มี 2 รายคู่ที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำกับกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางกับกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม หรือมูลนิธิ พบว่า มี 2 รายคู่ที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำกับกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำกับกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ยังพบว่าด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน มี 3 รายคู่ที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำกับกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำกับกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง และกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลางกับกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า มี 2 รายคู่ที่เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ กลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำกับกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำกับกลุ่มผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับดี

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา สภาพและความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ สภาพในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ใน 6 ด้าน คือ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดตั้งกลุ่มชมรม สมาคม หรือมูลนิธิ และด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นงานที่มีสำคัญที่โรงเรียนต้องกระทำ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชน นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนก็เป็นคนในชุมชน และโรงเรียนส่วนใหญ่ในชนบทมักจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่ค่อยมีงบประมาณสนับสนุนในการทำกิจกรรมของโรงเรียน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้โรงเรียนสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนสำเร็จได้ด้วยดี และตรงตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนตั้งไว้ สอดคล้องกับ สมัคร ชินบุตร (2538, หน้า 20) ที่กล่าวว่า โรงเรียนเป็นของประชาชนทุกคน การดำเนินการต่างๆ ของโรงเรียนต้องส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้าไปร่วมมือในการพัฒนา กิจกรรมของโรงเรียนด้วย เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนสำเร็จได้ด้วยดี อีกทั้งโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของชุมชนและทำประโยชน์ให้กับชุมชน เช่นเดียวกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) ที่กำหนดว่า ส่งเสริมให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษา และมาตรา 40 กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 7 - 21) เช่นเดียวกับกัลยา พลริรักษ์ (2539, หน้า 13) ได้กล่าวว่า โรงเรียนควรขอความร่วมมือจากชุมชนหรือผู้ปกครองนักเรียน ในการที่จะช่วยกันพัฒนาโรงเรียนให้มีความเจริญ โดยเฉพาะในด้านอาคารสถานที่ สนามกีฬาหรือหรือลานเอนกประสงค์ต่าง ๆ เพื่อให้บุตรหลานของตนหรือคนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 21) ที่กล่าวว่า โรงเรียนควรเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ อยู่เป็นประจำ เพราะการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจะนำมาซึ่งการได้รับความร่วมมือ การช่วยเหลือจากชุมชน ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์

กับชุมชนนั้น โรงเรียนควรมานักเรียนไปร่วมแสดงกิจกรรมในงานของชุมชน เช่น จัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน จัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาร่วมกับชุมชน และจัดงานประจำปีร่วมกับชุมชนเช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ วัน ลอยกระทง วันไหว้ครู วันพ่อ วันแม่ วันแจกประกาศนียบัตร หรือการแข่งขันกีฬา เป็นต้น

2. ผลการวิเคราะห์ ความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ใน 6 ด้าน คือ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดตั้งกลุ่มชมรม สมาคม หรือมูลนิธิ และด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนให้มาก เนื่องจากการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชน อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาโรงเรียนในโอกาสต่อไป โรงเรียนควรให้บริการด้านต่างๆ แก่ชุมชน ตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ เช่น การให้บริการทางวิชาการ ข้อมูลความรู้ การให้คำแนะนำ หรือคำปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชน การให้บริการอาคารสถานที่หรือวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น สอดคล้องกับสอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 (2548, หน้า 8 - 9) กล่าวว่า โรงเรียนควรส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ โดยการนำนักเรียนไปร่วมแสดงในกิจกรรมของชุมชน หรือในงานที่สำคัญของชุมชน เช่น งานประจำปี งานสำคัญทางศาสนา เป็นต้น เช่นเดียวกับกุลยา ดันดีผลาชีวะ (2537, หน้า 49) กล่าวว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่ดีที่สุด คือ การนำนักเรียนไปช่วยเหลือชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาชุมชน การปลูกป่าในชุมชน รวมถึงการนำกิจกรรมการแสดงของนักเรียนไปช่วยเหลือชุมชนในงานที่ชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะช่วยให้ชุมชนเห็นความสำคัญของโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงมากยิ่งขึ้น

3. การเปรียบเทียบสภาพในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามอาชีพ วุฒิการศึกษา รายได้ของครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจ นำเสนอดังนี้

เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า ในรายด้านทุกด้านและภาพรวม เป็นสภาพที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ทั้งนี้ เพราะกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า โรงเรียนเป็นหน่วยงานของสังคมทำหน้าที่หลักในการให้การศึกษอบรมอย่างเป็นระบบแก่เด็ก เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม ดังนั้นโรงเรียนจะต้องพัฒนาระบบการจัดการศึกษา ระบบการดูแลนักเรียน ระบบการบริหารในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้การบริหารจัดการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยขอความร่วมมือจากชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนากิจการของโรงเรียน (กิตติมา ปรีดีติลล,

2532, หน้า 237) สอดคล้องกับนงรัตน์ ศรีพรหม (2544, หน้า 22) กล่าวว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในงานของโรงเรียน อาทิ เป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน เป็นวิทยากร เป็นผู้ช่วยครู เป็นผู้ร่วมประเมิน เป็นต้น ในการดำเนินการโรงเรียนต้องวางแผน หรือโครงการในการขอรับความช่วยเหลือล่วงหน้า และเมื่อได้รับการสนับสนุนจะต้องจัดกิจกรรมยกย่องให้เกียรติ ออกเกียรติบัตร หรือรายงานผู้บังคับบัญชา เพื่อออกเกียรติบัตรหรือเครื่องหมายตอบแทนตามระเบียบทางราชการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า 21)

เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ในรายด้านทุกด้านและภาพรวม เป็นสภาพที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ทั้งนี้เพราะกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้คนมีคุณภาพ และมีลักษณะตามที่สังคมต้องการ การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27, 28 และ 34 ที่กำหนดให้มีมาตรฐานและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนการศึกษาต่อโดยให้สาระของหลักสูตรและมาตรฐานตามสาระของหลักสูตรเป็นทั้งวิชาการและวิชาชีพ มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นการกำหนดหลักสูตรแกนกลางพร้อมทั้งให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรของตนเองตามความเหมาะสมกับท้องถิ่นได้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่สังคมไทยมีความต้องการ ซึ่งพอสรุปได้คือ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญหาหรือเป็นคนเก่ง และมีความสุข อยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างชุมชน สถานศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาจัดทำสาระการเรียนรู้ใน ท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 17) เช่นเดียวกับ สิปปนนท์ เกตุทัต, 2538, หน้า 6) ที่กล่าวว่า คนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา จะเห็นได้ว่าการศึกษาคือช่วยให้คนได้รับการพัฒนาและมีความคิดที่แปลกขึ้นจากอดีตสู่ปัจจุบันการประกอบอาชีพของสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นสังคมเกษตรกรรม แนวการจัดการศึกษาแต่เดิมนั้นเป็นการจัดการศึกษาโดยรัฐ ประชาชนมิได้มีส่วนร่วมโดยตรงต่อการจัดการศึกษา ประชาชนในท้องถิ่นขาดบทบาทที่จะแสดง แต่มีฐานะเป็นเพียงผู้เข้าชม ขาดการแสดงความคิดเห็น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2537, หน้า 4) ดังนั้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ สอดคล้องกับแม็คคาเบ (McCabe, 1974, p. 4171 – A) กล่าวว่า ความร่วมมือในการปฏิบัติและการพึ่งพาอาศัยกันเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนางานความสัมพันธ์กับชุมชน ถ้ามีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากเท่าไรโอกาสแห่งความสำเร็จของกลุ่มที่มีส่วนร่วมก็มีมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

เมื่อจำแนกตามรายได้ของครอบครัว พบว่า ในรายด้านทุกด้านและภาพรวม เป็นสภาพที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ทั้งนี้เพราะกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า โรงเรียนในชนบทส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก และมีจำนวนนักเรียนในจำนวนน้อย ดังนั้นงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล จึงน้อยตามจำนวนของนักเรียนด้วย ส่วนใหญ่นักเรียนเป็นเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา กล่าวคือฐานะทางบ้านยากจน บิดามารดาไม่สามารถส่งให้ลูกไปเรียนในเมืองหรือในโรงเรียนของอำเภอหรือของจังหวัดได้ สิ่งเดียวที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ก็คือ การขอความร่วมมือกับชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริม สนับสนุน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะทางวิชาการ รวมถึงวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ เพื่อมาใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การที่โรงเรียนจะขอความร่วมมือจากชุมชนได้นั้น โรงเรียนต้องเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนก่อนโดยนำนักเรียนออกมาร่วมกิจกรรมกับชุมชนให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ประยูร เหมทอง (2541, หน้า 65 – 66) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและผู้นำชุมชน กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า โรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้มีการจัดการทาง วิชาการ และแสดงผลงานนักเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การประสานงาน ด้านสุขภาพอนามัยเพื่อให้ความช่วยเหลือชุมชน การเข้าร่วมประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน การให้ความร่วมมือปรึกษา และรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และผู้ปกครองนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน และการให้คำปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และชุมชน เพื่อกิจกรรมของโรงเรียนจะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสูง เช่นเดียวกับสมิคร ชินบุตร (2538, หน้า 20) ที่กล่าวว่า โรงเรียนเป็นของประชาชน ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของชุมชน และทำประโยชน์ให้กับชุมชน ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมของโรงเรียนด้วย สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2539, หน้า 183) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เพราะโดยหลักการของการพัฒนาชุมชนนั้น ต้องส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ร่วมงาน เพราะงานพัฒนาชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างผู้ร่วมงาน จะช่วยให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการทำงานทั้งยังเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกันให้มีชีวิตชีวาได้ทั้งงานและน้ำใจ

เมื่อจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ พบว่า ในรายด้านทุกด้านและภาพรวม เป็นสภาพที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ทั้งนี้เพราะกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า โรงเรียนเป็นสถาบันทางการศึกษาที่ทำหน้าที่ย ด้านการให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม รวมทั้งการผลิตเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาประเทศจะไม่เกิดขึ้นถ้าขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ การที่จะได้ทรัพยากรที่มีคุณภาพก็ต้องอาศัยการศึกษา การที่สถานศึกษาจะสามารถปฏิบัติ

หน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจัดเป็นบุคคลที่มีบทบาทมากที่สุดที่จะทำให้การบริหารการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษา สอดคล้องกับสถาบันราชภัฏเทพสตรี (2546, หน้า 3) ที่กล่าวว่า โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นความสำคัญทั้งในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม กระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล ยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บริหารจัดการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น เป็นคณะบุคคลที่เป็นตัวแทนของชุมชน ที่มาจากบุคลากรภายในโรงเรียน และจากบุคลากรภายนอกโรงเรียนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และเป็นผู้ให้การสนับสนุนในการพัฒนางานบริหารของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของการศึกษา สอดคล้องกับเช่นเดียวกับงานวิจัยของ อเมนู เทคา (Amenu Tekaa, 1988, p.1626 - A) ได้ศึกษาทัศนะของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชาวอินเดียแคนาดาพบว่า โครงการทางการศึกษามีแนวโน้มที่จะสำเร็จในชุมชนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน จะมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ และเมื่อประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในการจัดการศึกษาจะทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จได้

4. การเปรียบเทียบความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามอาชีพ วุฒิการศึกษา รายได้ของครอบครัว และฐานะทางเศรษฐกิจ นำเสนอดังนี้

เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า ในภาพรวม เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการชุมชน และด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน ทั้งนี้เพราะกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การให้บริการชุมชน และการประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนต้องกระทำเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จะนำมาซึ่งการให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนต้องการในด้านการให้บริการชุมชน นิวัฒน์ วงษ์อุ่ม (2536, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จะให้บริการด้านการยืมอาคารสถานที่หรือวัสดุอุปกรณ์ การให้บริการทางวิชาชีพ เช่น จัดการฝึกอบรมด้านเกษตร จัดอบรมให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยและอื่นๆ น้อยกว่าที่ควร ดังนั้นโรงเรียนควรจัดให้มีการบริการแก่ชุมชน ซึ่งกรมสามัญศึกษา (2539, หน้า 8) ได้เสนอว่าโรงเรียนควรให้บริการในด้านข่าวสาร ข้อมูลของโรงเรียน ด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัย ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านนันทนาการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,

(2541, หน้า 21) เสนอว่า โรงเรียนควรให้บริการชุมชนในด้านข้อมูลข่าวสารวิชาการอาชีพ ให้คำแนะนำคำปรึกษาหารือด้านการศึกษา ให้บริการอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์ จัดพื้นที่ให้การให้แก่ชุมชน และให้บริการด้านสวัสดิการเพื่อแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ จากที่นักการศึกษาได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่างานด้านการให้บริการชุมชนเป็นสิ่งที่สำคัญ แต่ทว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับงานด้านนี้น้อย ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ปฐมพฤกษาไพบูลย์ (2540, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี และวิโรจน์ ศรีโกคา และพระ รัตนวิจิตร (2542, หน้า 108 - 109) ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์โรงเรียนว่า โรงเรียนต้องประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียนในโอกาสสำคัญ วันประเพณี หรือในงานเทศกาลต่างๆ ตามโอกาสที่เหมาะสม และ ประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียน ในวันจัดงานของโรงเรียน การจัดงานชุมชน ในวันสำคัญ และประเพณีของท้องถิ่น โดยใช้ผลงานการแสดงของนักเรียน จะเห็นได้ว่างานด้านการให้บริการชุมชนและงานด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนต่างก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำมาซึ่ง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ในภาพรวมเป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการชุมชน เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงรายด้านเดียว ส่วนด้านอื่นๆ เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เหตุที่ด้านการให้บริการชุมชน เป็นด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงรายด้านเดียว ทั้งนี้เพราะกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การให้บริการชุมชน เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อีกทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์ถึงกิจกรรมของโรงเรียน และโรงเรียนได้มีโอกาสตอบแทนบุญคุณของชุมชนที่ได้ช่วยเหลือ และให้การสนับสนุนในกิจกรรมของโรงเรียนมาโดยตลอด โรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่คู่กันจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนทุกโรงเรียนจะตั้งอยู่ในชุมชน และนักเรียนส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนในชุมชน ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น ต้องยึดหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ความจริงใจ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน กิจกรรมที่จัดนั้นจะต้องทำให้หลากหลาย ทั้งภายในและภายนอก โรงเรียนโดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำ ข้อสังเกตในการสร้างความสัมพันธ์นี้ มิใช่อยู่ที่การช่วยเหลือของชุมชนแต่ฝ่ายเดียว แต่จะต้องพิจารณาโดยองค์รวมและที่สำคัญโรงเรียนและชุมชน มีการพัฒนาไปพร้อมๆ กัน สอดคล้องกับ นิวัฒน์ วงษ์ระอุ่ม (2536, หน้า 14) กล่าวว่า งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของตนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวระหว่าง บ้าน โรงเรียน ชุมชน โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางชุมชน ศูนย์การศึกษาและ

วัฒนธรรม และเป็นตัวนำในการนำความเจริญมาสู่ชุมชน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่นในชุมชนเป็นแนวทางในการประเมินผล การดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน และเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อีกทั้งยังเป็นการให้บริการชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

เมื่อจำแนกตามรายได้ของครอบครัว พบว่า ในภาพรวมและในรายด้าน ทุกด้าน เป็นความคาดหวังที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 ทั้งนี้เพราะกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การพัฒนางานความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นงานที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการซึ่งจะละเลยไม่ได้ ทั้งนี้เพราะการประสานสัมพันธ์กับชุมชนนั้น จะช่วยให้โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ มากมาย ทั้งในด้านความรู้จาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการพัฒนาโรงเรียน การได้รับความช่วยเหลือในด้านแรงงานหรือด้านงบประมาณ เป็นต้น โดยหลักการของการพัฒนาชุมชนนั้น ต้องส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ร่วมงาน เพราะงานพัฒนาชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างผู้ร่วมงาน จะช่วยให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการทำงาน สอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2544, หน้า 9) ซึ่งเห็นความสำคัญของชุมชน ได้กำหนดนโยบายและแผนดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ 10 ประการ ข้อ (6) เรื่องการมีส่วนร่วม ว่าโรงเรียนควรส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรรมการนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น และข้อ (7) เรื่อง การระดมทรัพยากรการศึกษา ว่าโรงเรียนควรประสานความร่วมมือและขอความช่วยเหลือจากบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมาใช้ในการจัดและพัฒนการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) กลยุทธ์แผนงานที่ 3 ได้ปรับระบบบริหารการศึกษาและการกระจายอำนาจการบริหารไปยังสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่าย ผู้ปกครองและรูปแบบอื่น ๆ (กรมสามัญศึกษา, 2545, หน้า 35)

เมื่อจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ พบว่า ในภาพรวมเป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการชุมชน เป็นความคาดหวังที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพียงรายด้านเดียว ส่วนด้านอื่น ๆ เป็นความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เหตุที่ด้านการให้บริการชุมชน เป็นด้านที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า เป็นความคาดหวังที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงรายด้านเดียว ทั้งนี้เพราะกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นคล้ายกันว่า การให้บริการชุมชนเป็นสิ่งที่ชุมชนต้องการ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนถือได้ว่าเป็นศูนย์รวมความรู้ที่มีคุณค่าของชุมชน ทั้ง

ในด้านวิชาการ อาคารสถานที่ ที่จะให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ได้ ในการจัดกิจกรรมของชุมชน สอดคล้องกับพิชัย เสริมจิต (2542, หน้า 45) กล่าวว่า การให้บริการชุมชนเป็นการดำเนินการของโรงเรียนในด้านต่างๆ ที่จะให้บริการหรือช่วยเหลือชุมชนในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านวิชาการ สนามกีฬา ห้องสมุด อาคารสถานที่หรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นแก่ชุมชน เป็นต้น เช่นเดียวกับสุจินต์ สีใส (2537, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังของคณะกรรมการกลุ่มและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อบริการชุมชนใน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การให้บริการชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะการช่วยเหลือชุมชนในการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญร่วมกัน ตลอดจนการให้บริการวิชาการและอาชีพ ด้านการกีฬาและนันทนาการ การจัดบริการข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชน เมื่อเปรียบเทียบในภาพรวมด้านการให้บริการชุมชน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ นักวิชาการศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ ซึ่งเป็นผู้นำในการส่งเสริม สนับสนุน ประสาน ดูแล ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียน และชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยเฉพาะงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการศึกษาสภาพในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ด้านการให้บริการชุมชน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ หรือเป็นด้านที่กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าโรงเรียนดำเนินการในด้านนี้น้อยกว่าด้านอื่นๆ จากผลการวิจัยดังกล่าว ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนด วางแผน แก้ไข ปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนางานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โดยตอบสนองความคาดหวังของชุมชนอย่างแท้จริงตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษา สภาพและความคาดหวังในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึง ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการพัฒนางานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพและความคาดหวังในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบ สภาพและความคาดหวังในการพัฒนางานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตามความคิดเห็นของชุมชน